

บทที่ 2

วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้แบ่งวรรณคดีที่เกี่ยวข้องออกเป็น 4 ตอน ดังนี้คือ

ตอนที่ 1 วาดยหลักการ เกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับโครงการประชุมปฏิบัติการและสัมมนาของหน่วยพัฒนา-
จารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตอนที่ 3 วาดยมโนทัศน์ (Concept) เบื้องต้น ปัญหาและสาระสำคัญของ
การจัดประชุมอบรม การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) และการ
ประชุมสัมมนา (Seminar)

ตอนที่ 4 วรรณคดีและผลงานการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมการสอน การ
ใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย และ
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการติดตามผลพฤติกรรมการสอน

ตอนที่ 1 หลักการ เกี่ยวกับการประเมินโครงการ

ในการดำเนินโครงการต่าง ๆ หากไม่มีการสำรวจและประเมินผลความสำเร็จ
ว่าบรรลุวัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยแค่ไหนและอย่างไร ก็ไม่สามารถที่จะอ้างได้ว่า
กำลังดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในขณะที่เดียวกันก็ไม่มีแนวทางที่จะปรับปรุงการดำเนิน
งานต่อไปได้ ในการประเมินโครงการมีอยู่ 2 ลักษณะที่จะต้องพิจารณาคือ "การประเมิน
ความก้าวหน้า (Formative Evaluation) และการประเมินรวมสรุป (Summative
Evaluation) การประเมินความก้าวหน้าเป็นการประเมินเพื่อปรับปรุงทุกอย่างให้ค
ดีขึ้น เป็นการประเมินในขณะที่โปรแกรมหรือโครงการนั้นกำลังดำเนินอยู่ ส่วนการประเมิน
รวมสรุป เป็นการประเมินหลังจากสิ้นสุดโครงการหรือโปรแกรม เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์

ของโครงการหรือโปรแกรมนั้น ๆ อันจะนำไปสู่การปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโครงการหรือโครงการ เมื่อต้องการนำไปปฏิบัติในครั้งต่อมา หรือการตัดสินใจล้มเลิกโครงการหรือโปรแกรมนั้น¹

ดังนั้นการประเมินโครงการประชุมควรมีการประเมินทั้ง 2 ลักษณะดังกล่าว ทั้งนี้เพื่อให้โครงการประชุมบรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้มากที่สุด

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์² ได้ให้ความหมายของการประเมินโครงการประชุมไว้ว่า หมายถึง การตัดสินคุณค่าของโครงการประชุม กล่าวคือ เป็นการประเมินเพื่อบ่งชี้ถึงจุดเด่นและจุดด้อยของโครงการและแผนงานประชุม กระบวนการประชุม ตลอดจนผลสัมฤทธิ์ของโครงการประชมนั้น ๆ

ในการประเมินเพื่อให้ได้ข่าวสารข้อมูล อันเป็นประโยชน์และน่าเชื่อถือยิ่งขึ้น ควรเลือกรูปแบบในการประเมินให้มีความเหมาะสมและเป็นประโยชน์กับการประเมินมากที่สุด สำหรับรูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการสามารถแบ่งตามลักษณะพฤติกรรมการประเมินได้ 3 แบบ คือ³

1. แบบจำลองที่ยึดจุดมุ่งหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model) หรือ Objective Based Model) แบบจำลองนี้ เน้นจุดมุ่งหมาย เป้าหมาย หรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ได้แก่ แบบจำลองของไทเลอร์ (Ralph W. Tyler) แต่ก็มีบางกลุ่มที่ยึดทั้งจุดมุ่งหมายและผลข้างเคียง (Side Effects) เป็นหลัก เช่น แบบจำลองตามความคิดของครอนบาค (Cronbach) และสคริฟเวน (Scriven)

2. แบบจำลองการตัดสินคุณค่า (Judgemental Model) เป็นแบบจำลองที่ต้องอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในการตัดสินคุณค่า โดยอาศัยเกณฑ์ภายในและเกณฑ์

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 57-58.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 59.

³สฤษดิ์ สุกมลสันต์ และคณะ, แนวคิดและแบบจำลองประเมินโครงการ,

(กรุงเทพมหานคร : สมาคมวิจัยสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2524), หน้า 1-2.

ภายนอก ซึ่งเกณฑ์ภายใน ได้แก่ กระบวนการต่าง ๆ ที่จะช่วยให้วัตถุประสงค์บรรลุ ส่วน
เกณฑ์ภายนอก ได้แก่ ผลของการบรรลุวัตถุประสงค์ แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่
แบบจำลองของสแตก (Robert E. Stake) และแบบจำลองของโปรวัส (Provus)
เป็นต้น

3. แบบจำลองที่ช่วยการตัดสินใจ (Decision Model) เป็นแบบจำลองที่
สร้างขึ้นเพื่อช่วยในการตัดสินใจของผู้บริหาร แบบจำลองที่จัดอยู่ในกลุ่มนี้ ได้แก่ แบบจำลอง
ของเวลช์ (Wayne W. Welch) แบบจำลองชิป (CIPP Model) ของแดเนียล แอล
สตัฟเฟิลบีม (Daniel L. Stufflebeam) แบบจำลองของแอลคิน (Alkin) และ
แบบจำลองของแฮมมอนด์ (Hammond) เป็นต้น

จากแบบจำลองทั้ง 3 แบบ ผู้วิจัยได้ใช้แบบจำลองของไทเลอร์ ซึ่งยึดจุดมุ่ง
หมายหรือวัตถุประสงค์เป็นหลัก มาใช้ในการประเมินผลผลิตของโครงการประชุม ซึ่งเป็น
การติดตามผลพฤติกรรมการสอนตามการรับรู้ของอาจารย์ที่ผ่านการประชุม จากโครงการ
ประชุมปฏิบัติการและสัมมนาของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จำนวน 9
โครงการ ในแต่ละโครงการต่างก็มีวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป แต่ก็คล้ายกันในหลัก
การที่ว่า เพื่อเน้นการพัฒนาการเรียนการสอน ดังนั้นถ้าประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์ของ
แต่ละโครงการเป็นหลักแล้ว ผลที่ได้นั้นจะบ่งชี้ว่า แต่ละโครงการประสบผลสำเร็จโดยบรรลุ
วัตถุประสงค์ของโครงการมากน้อยเพียงใด อีกทั้งยังได้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์เพื่อเสนอแนะ
แนวทางการปรับปรุงโครงการประชุมแก่ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบในการจัดประชุมต่อไป

เพื่อความสะดวกในการศึกษา ผู้วิจัยจึงขอเสนอเฉพาะรูปแบบจำลองของ
ไทเลอร์ ที่ได้นำมาใช้ในการวิจัยนี้
แนวความคิดและแบบจำลองของไทเลอร์ (R. W. Tyler)

ไทเลอร์¹ มีความคิดเห็นว่า การประเมินคือ การเปรียบเทียบพฤติกรรมเฉพาะ

¹ สุกพันธ์ สุกมลสันต์ และคณะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 3.

อย่าง (Performance) กับจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมที่วางไว้ โดยมีความเชื่อว่า จุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้อย่างชัดเจน รัดกุม และจำเพาะเจาะจงแล้ว จะเป็นแนวทางช่วยในการประเมินได้เป็นอย่างดีในภายหลัง

✳ จากคำจำกัดความของการประเมินดังกล่าวจะทำให้เกิดแนวความคิดเห็นที่ว่า โครงการจะประสบผลสำเร็จหรือไม่ คูได้จากผลผลิตของโครงการว่า ตรงตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้แต่แรกหรือไม่เท่านั้น แนวความคิดในลักษณะดังกล่าวนี้เรียกว่า แบบจำลองที่ยึดความสำเร็จของจุดหมายเป็นหลัก (Goal-Attainment Model or Objective Based Model)

หลักการประเมินโดยยึดวัตถุประสงค์เป็นหลักมีลำดับขั้นตอนดังนี้¹

1. กำหนดจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรมของการสอนหรือโครงการ
2. เขียนวัตถุประสงค์ของการสอนในรูปพฤติกรรมของนักเรียน
3. กำหนดเนื้อหาหรือประสบการณ์ที่เหมาะสมในการที่จะทำให้วัตถุประสงค์ที่

วางไว้ประสบผลสำเร็จ

4. ประเมินผลว่าบรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่ จำเป็นต้องมีการกำหนดเกณฑ์ในการบรรลุผล แล้วเก็บข้อมูลเพื่อการเปรียบเทียบกับเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนดว่า บรรลุวัตถุประสงค์หรือไม่

การประเมินตามแนวความคิดของไทเลอร์ อาศัยการวัดพฤติกรรมเฉพาะอย่างก่อนและหลังการเรียน (Pre-Post Measurement of Performance) และมีการกำหนดเกณฑ์ไว้ก่อนล่วงหน้าว่า ความสำเร็จระดับใดจึงจะถือว่าจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ประสบผลสำเร็จ จะเห็นได้ว่าการประเมินผลตามแนวความคิดของ Tyler นี้ เหมาะสำหรับการประเมินผลสรุป (Summative Evaluation) มากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า (Formative Evaluation) ²

¹ Blaine R. Worthen and James R. Sander, Educational Evaluation : Theory and Practice, (California : Wadworth Publishing Company, Inc., 1973), p.213.

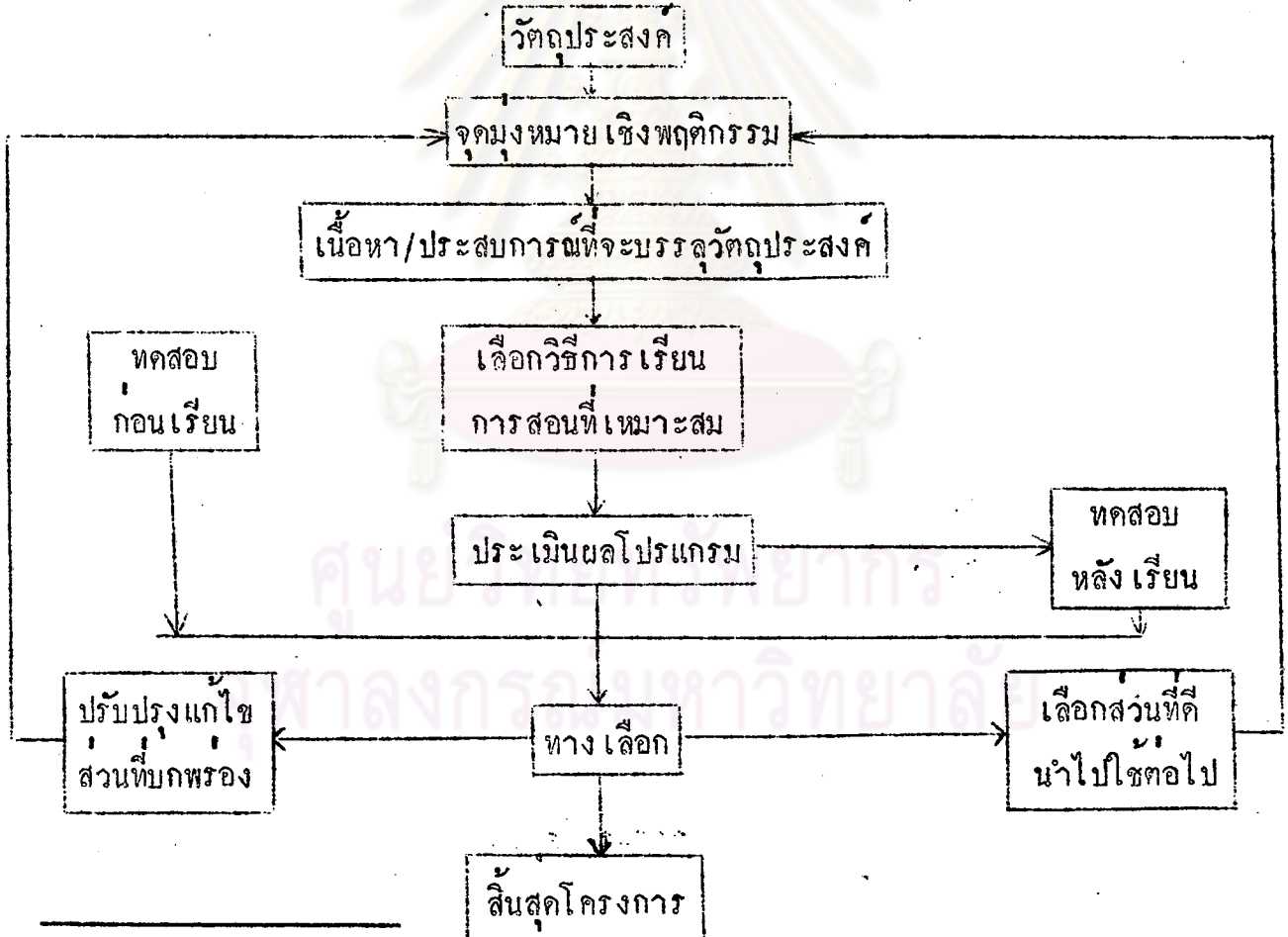
² สุวัฒน์ สุกมลสันต์ และคณะ, เรื่องเดียวกัน, หน้า 4.

จากแนวคิดของไทเลอร์ เกี่ยวกับการประเมินผลโครงการดังกล่าวแล้ว จะเห็นว่า การประเมินผลดังกล่าววางายต่อการตรวจสอบความสำเร็จของโครงการ เพราะวัตถุประสงค์และประเมินผลเฉพาะจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้เท่านั้น แต่ว่าการประเมินผลดังกล่าวนี้มีคุณค่าค่อนข้างจำกัด เพราะว่ามีประโยชน์มากสำหรับการประเมินผลสรุปมากกว่าการประเมินผลความก้าวหน้า และให้ความสำคัญของคุณค่าของจุดมุ่งหมายเพียงเล็กน้อยเท่านั้น และเกณฑ์ในการตัดสินการบรรลุวัตถุประสงค์ยังเป็นอัตนัยมาก

สำหรับแบบจำลองของไทเลอร์แสดงตามแผนภาพต่อไปนี้¹

แผนภาพที่ 1 แบบจำลองของไทเลอร์

(Tyler's Goal Attainment Model)

¹Blaine R. Worthen and James H. Sander, Ibid., p.210.

ตอนที่ 2 เกี่ยวกับโครงการประชุมปฏิบัติการและสัมมนา
ของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นหน่วยงานหน่วยหนึ่งในสังคม ที่รับผิดชอบโดยตรงในการผลิตบัณฑิตหรือนักวิชาการระดับสูงในสาขาวิชาต่างๆ พร้อมทั้งให้บริการวิชาการแก่สังคมในฐานะเป็นผู้นำทางความรู้และความคิด บุกเบิกแสวงหาความรู้ใหม่ๆ อันจะเป็นประโยชน์แก่สังคมส่วนรวม และทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงต้องทำหน้าที่ทั้งการสอน การวิจัย การให้บริการวิชาการแก่สังคม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมพร้อมกันไป ในบทบาทหน้าที่ 4 ประการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้นำนหนักในเรื่องการสอนมากกว่าหน้าที่อื่น¹ ด้วยเหตุนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงได้พยายามที่จะพัฒนาคณาจารย์ใหม่ความรู้ ความสามารถในด้านวิทยาศาสตร์การศึกษาให้มากยิ่งขึ้นอยู่ตลอดเวลา เพื่อจะได้นำไปใช้ประโยชน์ในการเรียนการสอนของอาจารย์ คณะครุศาสตร์ได้เริ่มแนวคิดนี้มาตั้งแต่ พ.ศ. 2503 โดยได้จัดประชุมที่เรียกว่า (Pre-Semester Conference) ซึ่งเป็นการประชุมที่มุ่งหวังจะปรับปรุง เทคนิคการสอนของอาจารย์ระดับอุดมศึกษา ปรับปรุงการเรียน การแก้ปัญหาในเรื่องกิจการนิสิต นับได้ว่าเป็นการประชุมเพื่อพัฒนาคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน เป็นครั้งแรกในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้เริ่มดำริจัดตั้งหน่วยพัฒนาคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน เมื่อต้นปีการศึกษา 2518 โดยเสนอโครงการฝึกอบรมคณาจารย์เกี่ยวกับการปรับปรุงการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย และได้ดำเนินการฝึกอบรมอาจารย์คณะต่างๆ เป็นจำนวน 3 รุ่น มีผู้ได้รับการฝึกอบรมทั้งสิ้นประมาณ 80 คน และผู้ที่ได้รับการฝึกอบรมไปแล้ว ได้กลับกลายเป็นผู้ดำเนินการ เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนในคณะของตนเองหลายคน²

¹ทองจันทร์ หงส์คารมย์, "คำนำ" ข่าวสารหน่วยพัฒนาคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน 1 (มีนาคม 2520) : 1.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2.

ตั้งแต่นั้นมา คณะวิชาหลายคณะในมหาวิทยาลัยได้เล็งเห็นความสำคัญของการฝึกอบรมคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน จึงได้จัดฝึกอบรมขึ้นให้แก่คณาจารย์ในคณะต่างๆ หลายคณะด้วยกัน อาทิเช่น คณะพาณิชยศาสตร์การบัญชี คณะแพทยศาสตร์ คณะทันตแพทยศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์ เป็นต้น

การพัฒนาคณาจารย์ด้านการเรียนการสอน ได้รับการจัดตั้งเป็นหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นทางการ เมื่อเดือนธันวาคม 2519 โดยขึ้นอยู่กับฝ่ายวิชาการ และได้จัดตั้งคณะกรรมการชั้นชุดหนึ่งมีชื่อว่า คณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์ โดยมีหัวหน้าหน่วยพัฒนาคณาจารย์และนุชวยหัวหน้าหน่วยพัฒนาคณาจารย์ เป็นกรรมการโดยตำแหน่ง คณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์มีหน้าที่ให้คำปรึกษาและกำหนดนโยบายในการพัฒนาคณาจารย์ ครั้นต่อมาในปี 2523 ได้มีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาคณาจารย์เป็นดังนี้คือ คณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์ทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและกำหนดนโยบายในการพัฒนาคณาจารย์ การดำเนินงานของหน่วยมีหัวหน้าหน่วยและรองหัวหน้าหน่วยร่วมกันรับผิดชอบ นอกจากนี้ยังมีคณะกรรมการเฉพาะกิจแต่ละชุด รับผิดชอบในการจัดประชุมแต่ละโครงการ

ในการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาคณาจารย์นั้นมีขอบเขตของงานสรุปได้ดังนี้คือ ให้การสนับสนุนแก่คณะหรือภาควิชาในการจัดกิจกรรมเพื่อการพัฒนาคณาจารย์ การเผยแพร่เอกสารทางวิชาการ การวิจัย การบริการสื่อการสอน การช่วยเหลืองานภายนอก และได้เน้นหนักในด้านการจัดประชุมปฏิบัติการและสัมมนา การบรรยาย การอภิปรายพิเศษ โดยกระทำติดต่อกันมาทุกปี ตั้งแต่เริ่มตั้งหน่วยพัฒนาคณาจารย์คือปี 2519 จนถึงปี 2524 และมีแนวโน้มที่จะดำเนินการต่อไปเรื่อยๆ

¹สมคิด แก้วสนธิ และ สุนันท์ ภัทมาคม, "การวิเคราะห์และประเมินผลการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ ปี 2520-2521," (รายงานการวิจัยของหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522), หน้า 2.

สำหรับคานการ ประชุมปฏิบัติการและสัมมนา ทางหน่วยพัฒนาคณาจารย์ได้จัดประชุมขึ้นในเรื่องต่างๆตามที่คณะกรรมการหน่วยพิจารณา เห็นว่าน่าจะตรงกับความต้องการของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยจะพิจารณาโครงการประชุมตลอดปี และจัดตั้ง เป็นอนุกรรมการสำหรับแต่ละโครงการ เพื่อร่วมกันพิจารณารายละเอียดเนื้อหาและวิธีการ ลักษณะของการประชุมแบ่ง เป็น 3 ประเภทคือ¹

1. สำหรับอาจารย์ใหม่ เป็นโครงการฝึกอบรมคานการ เรียนการสอน เบื้องต้น ซึ่ง เป็นส่วนหนึ่งของการปฐมนิเทศน์และสัมมนาอาจารย์ใหม่
2. สำหรับผู้ที่มีส่วนรับผิดชอบในการพัฒนาคณาจารย์ เป็นโครงการที่จัดขึ้นเป็นพิเศษ เพื่อมุ่งหวังให้งานคานการพัฒนาคณาจารย์ของมหาวิทยาลัยเจริญเติบโตต่อไปบนรากฐานที่มั่นคงในแต่ละคณะ และมีแนวนโยบายเป้าหมายที่ชัดเจน เช่นการประชุมปฏิบัติการกลุ่มผู้สนใจ (Training of the Trainers) การสัมมนาระดับนโยบายในการพัฒนาคณาจารย์ การสัมมนาคณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์
3. สำหรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์แล้ว เป็นโครงการประชุมปฏิบัติการและสัมมนา เรื่องต่างๆตามที่คณะกรรมการหน่วย เห็นว่า เหมาะสม และน่าจะตรงกับความต้องการที่คณาจารย์คณะต่างๆต้องการ โครงการประชุมลักษณะนี้จะเปิดรับผู้สนใจจากทุกคณะ และรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์ต่างๆกัน เพื่อมาแลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็นซึ่งกันและกัน หาแนวทางแก้ไขปัญหาและปรับปรุงให้ดีขึ้น

จะเห็นได้ว่าหน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดกิจกรรมต่างๆ เพื่อพัฒนาคณาจารย์ตั้งแต่ปี 2519 เป็นต้นมา ซึ่งการดำเนินงานส่วนใหญ่เป็นการจัดประชุม เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสำหรับอาจารย์ที่มีประสบการณ์แล้ว และในระหว่างปีการศึกษา 2520-2524 ได้จัดโครงการประชุมปฏิบัติการและสัมมนาโดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนของคณาจารย์ในมหาวิทยาลัย รวม 9 โครงการ บางโครงการก็จัด 2 ครั้งดังรายละเอียดต่อไปนี้คือ

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่อง เกียวกัน, หน้า 49-

1. โครงการประชุมเรื่อง การเรียนการสอนทั่วไป ได้จัดขึ้น 2 ครั้งคือ การเรียนการสอนทั่วไปครั้งที่ 4 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 16-27 พฤษภาคม พ.ศ.2520 ณ.ตึกกายวิภาคศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ และ การเรียนการสอนทั่วไปครั้งที่ 5 ได้จัดขึ้นเมื่อวันที่ 23-27 มกราคม 2521 ณ.ตึกภาควิภาคศาสตร์² เช่นเดียวกัน และในการจัดทั้ง 2 ครั้งมีวัตถุประสงค์ เนื้อหารายละเอียดและวิธีการจัดโดยส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะเดียวกันดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุม

1. เข้าใจองค์ประกอบของการเรียนการสอนที่สำคัญ 3 ประการ ได้แก่ วัตถุประสงค์การจัดการเรียนการสอน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ และการประเมินผล รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบทั้ง 3

2. สามารถปรับปรุงตนเองในการประยุกต์จิตวิทยาในการเรียนรู้ในการสอนของตน เพื่อให้การสอนมีชีวิตชีวา อันจะมีผลในการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีให้เกิดขึ้นระหว่างผู้สอนและผู้เรียน

3. รู้จักและเข้าใจ เกี่ยวกับ เทคนิคการสอนแบบต่างๆ

4. ตระหนักถึงความสำคัญของสื่อการสอนและวิธีการใช้ เพื่อช่วยให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

5. เห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นที่จะช่วยพัฒนาการศึกษาในหน่วยงานของตนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์คณาธิการเรียนการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "รายงานการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การเรียนการสอนทั่วไปครั้งที่ 4," (กรุงเทพมหานคร : หน่วยพัฒนาคณาจารย์คณาธิการเรียนการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2520), หน้าปก.

²หน่วยพัฒนาคณาจารย์คณาธิการเรียนการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "รายงานการประชุมปฏิบัติการ เรื่อง การเรียนการสอนทั่วไปครั้งที่ 5," (กรุงเทพมหานคร : หน่วยพัฒนาคณาจารย์คณาธิการเรียนการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้าปก.

เนื้อหาของการประชุม ประกอบไปด้วยปัญหาเกี่ยวกับการสอนและ นิสิตในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย การเขียนประมวลการสอนรายวิชา การกำหนดวัตถุประสงค์ของวิชา การกำหนดวัตถุประสงค์ในการสอน การวางแผนการสอนรายวิชา การประยุกต์จิตวิทยาในการสอน การสอนแบบต่างๆ หลักการบรรยาย การสอนแบบอภิปรายกลุ่มย่อยและแบบปฏิบัติการ สื่อการสอน การประเมินผล การตรวจสอบสัมฤทธิ์ผล การออกข้อสอบ สไตล์ของข้อสอบ และความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์และนิสิตในการเรียนการสอน

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วยการบรรยาย การอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ การอภิปรายในกลุ่มย่อย และการสาธิต

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่างๆ ทั้ง 2 ครั้งรวมทั้งสิ้น 37 คน¹

2. โครงการประชุม เรื่อง ชุติการสอน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน-3 กรกฎาคม 2520 ณ ไร่ฝักนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จังหวัดชลบุรี ในการจัดมีวัตถุประสงค์สรุปได้ดังนี้คือ

เพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมปฏิบัติการได้มีโอกาสดูการศึกษาหลักและวิธีการในการจัดทำชุติการสอนและฝึกปฏิบัติโดยจัดทำชุติการสอนในหัวข้อใดหัวข้อหนึ่งหรือวิชาที่ตนเองสอน และเพื่อให้ผู้เข้าร่วมประชุมได้ฝึกปฏิบัติในการจัดทำชุติการสอนตามระบบแบบแผนจุฬาฯ ของ ดร. ชัยยงค์ พรหมวงศ์²

กิจกรรมการประชุม ประกอบไปด้วย การบรรยาย การอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ อภิปรายในกลุ่มย่อย และการสาธิต

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่างๆ รวมทั้งสิ้น 32 คน

3. โครงการประชุม เรื่อง การประเมินผลการเรียน ได้จัดขึ้น 2 ครั้งคือ การประเมินผลการเรียนครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 5-7 สิงหาคม 2520 ณ อาคารบริหารการ

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ดำเนินการเรียนการสอน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน ครั้งที่ 4, หน้า 3-12.

²หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และการประเมินผลการเรียนครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 9-11 สิงหาคม 2521 ณ อาคารบริหารการศึกษาเช่นเดียวกับครั้งที่ 1¹

ในการจัดทั้ง 2 ครั้ง มีวัตถุประสงค์ เนื้อหารายละเอียดและวิธีดำเนินการ
ประชุมโดยส่วนใหญ่อยู่ในลักษณะเดียวกัน ดังนี้คือ

วัตถุประสงค์ เพื่อให้คณาจารย์ผู้เชี่ยวชาญประชุม

1. เข้าใจจุดมุ่งหมายของการประเมินผลการเรียน
2. เข้าใจหลักการและระบบการประเมินผลการเรียน
3. เข้าใจเทคนิคการประเมินพฤติกรรมสัมฤทธิ์ผล
4. ได้รับความรู้โดยตรงในการวิเคราะห์แบบสอบถามสัมฤทธิ์
5. เห็นความสำคัญและมีความกระตือรือร้นที่จะปรับปรุงแบบประเมินผลการเรียนที่อาจารย์ปฏิบัติให้มีความมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วย เรื่องหลักการและระบบการประเมินผลการเรียน ลักษณะผู้เรียนระดับอุดมศึกษา พฤติกรรมสัมฤทธิ์ผล เทคนิคการประเมินพฤติกรรมเชิงพุทธิปัญญา วิเคราะห์ข้อสอบ เทคนิคการประเมินพฤติกรรมเชิงทักษะ เทคนิคการประเมินพฤติกรรมเชิงทัศนวิสัย คะแนนและการตีความหมายของคะแนน ทฤษฎีและปฏิบัติ

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย การบรรยายและอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ อภิปรายและฝึกปฏิบัติในแต่ละกลุ่มย่อย

ผู้เข้าร่วม เป็นอาจารย์ประจำของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และไม่เคยผ่านการประชุมเชิงปฏิบัติการเกี่ยวกับหลักการวัดและประเมินผล รวมทั้งสิ้น 71 คน

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "การประชุมเชิงปฏิบัติการ เรื่องการประเมินผลการเรียนครั้งที่ 2", เอกสารคู่มืออาจารย์ดำเนินการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2521), หน้า 1-3.

4. โครงการประชุมเรื่อง การสอนแบบบรรยาย (Lecturing) จัดขึ้นเมื่อ วันที่ 1-3 ธันวาคม 2520 ณ ห้องประชุมอาคารบริหาร สำนักงานอธิการบดี โดยมีวัตถุประสงค์และรายละเอียดของเนื้อหาของการจัดประชุมดังต่อไปนี้คือ¹

วัตถุประสงค์

1. วิเคราะห์ปรัชญาและจุดมุ่งหมายของการสอนแบบบรรยาย
2. วิเคราะห์ตัวอย่างการบรรยาย เพื่อหาข้อดีและข้อเสีย
3. วิเคราะห์ลักษณะที่สำคัญที่ทำให้การบรรยายเป็นการบรรยายที่ดี
4. ปฏิบัติการสอนแบบบรรยาย เพื่อวิเคราะห์และปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วยเรื่อง จุดมุ่งหมายของการสอนแบบบรรยาย วิธีการจัดการสอนแบบ (Syndicate) วิเคราะห์การบรรยาย แสดงการบรรยาย โดยผู้เข้าร่วมประชุม การเรียนรู้จากการบรรยายและปัจจัยที่มีผลต่อการเรียนรู้จากการบรรยาย ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับการสอนแบบบรรยาย

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย การอภิปรายกลุ่มย่อย ประชุมรวม สาคิต และอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 34 คน

5. โครงการประชุมเรื่องการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม (Team Teaching) ซึ่งจัด 2 ครั้งคือ² การสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่มครั้งที่ 1 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 24-26 กุมภาพันธ์ 2521 ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ และครั้งที่ 2 จัดขึ้นเมื่อวันที่ 31 มีนาคม - 2 เมษายน 2521 ณ อุทยานแห่งชาติเขาใหญ่ เช่นเดียวกัน

ในการจัดทั้งสองครั้ง มีวัตถุประสงค์ รายละเอียดเนื้อหาและวิธีดำเนินการประชุมอยู่ในลักษณะเดียวกัน โดยสรุปได้ดังนี้

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารประกอบการสัมมนา คณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์เรื่อง โครงการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาคณาจารย์, หน้า 20-22.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 8-9.

วัตถุประสงค์ เพื่อพิจารณาปรัชญา จุดมุ่งหมายและวิธีการจัดการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม เพื่อให้การสอนโดยผู้สอนหลายคนมีลักษณะที่เป็นการสอนโดย "กลุ่มผู้สอน" และหาแนวทางแก้ไขปัญหาที่ผู้สอนประสบอยู่ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการสอน

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วยเรื่อง การรับรู้และการสื่อสาร จุดมุ่งหมายและข้อจำกัดในการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม ประสิทธิภาพในการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม ปัญหาและข้อดีข้อเสียของการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม ข้อคิดบางประการเกี่ยวกับขอบข่ายงานการจัดดำเนินการและจุดมุ่งหมายของกลุ่มผู้สอน (Teaching Team) แนวทางในการปรับปรุงการจัดดำเนินการสอนโดยผู้สอนเป็นกลุ่ม¹

กิจกรรมการจัดประชุม ประกอบด้วย การอภิปรายกลุ่มย่อย การอภิปรายจากผู้ทรงคุณวุฒิ และการประชุมรวม

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 47 คน

6. โครงการประชุมเรื่องการสอนกลุ่มย่อย (Small group Teaching)

จัดขึ้นเมื่อวันที่ 17-19 มีนาคม 2521 ณ สำนักงานอธิการบดี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยมีวัตถุประสงค์ รายละเอียดเนื้อหาและวิธีการจัดประชุมสรุปได้ดังนี้คือ²

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เข้าประชุม

1. เข้าใจปรัชญาและจุดมุ่งหมายในการสอนกลุ่มย่อย
2. วิเคราะห์ข้อดีข้อเสียของการสอนแบบกลุ่มย่อยและวิธีการปรับปรุงแก้ไข
3. เลือกแบบการสอนกลุ่มย่อยเพื่อให้บรรลุจุดประสงค์ได้
4. ดำเนินการสอนกลุ่มย่อยให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารประกอบการสัมมนา คณะกรรมการหน่วยพัฒนาคณาจารย์ เรื่องโครงการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาคณาจารย์, หน้า 23-24.

²เรื่องเดียวกัน, หน้า 1-2.

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วย เรื่อง ปรัชญาและจุดมุ่งหมายในการสอน
 กลุ่มย่อย วิเคราะห์เทปบันทึกภาพเกี่ยวกับพฤติกรรมของกลุ่ม และการประยุกต์พฤติกรรมของ
 กลุ่มนำมาจัดการสอนแบบกลุ่มย่อย วิธีการจัดการสอนแบบกลุ่มย่อยให้บรรลุจุดมุ่งหมาย
 แสดงการสอนกลุ่มย่อยโดยผู้เชี่ยวชาญประชุม

กิจกรรมการประชุม อภิปรายในแต่ละกลุ่มย่อย ประชุมรวม การอภิปรายจาก
 ผู้ทรงคุณวุฒิ และแสดงการสาธิตจากผู้เชี่ยวชาญประชุม

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ จำนวน 12 คน

7. โครงการประชุมเรื่อง เทคนิคการสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา จัดขึ้นเมื่อ
 วันที่ 2 สิงหาคม-27 กันยายน 2522 (ทักทายวันพฤหัสบดี เวลา 13.00-16.30 น.) ณ
 อาคารบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และวันที่ 28-30 กันยายน 2522 ณ
 ศูนย์วิจัยชาวโศก ชาวฟาง ปากช่อง ในกรณีที่มีวัตถุประสงค์ รายละเอียดเนื้อหาสรุปได้
 ดังนี้คือ¹

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประชุมสามารถ

1. แลกเปลี่ยนประสบการณ์และความคิดเห็น เกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอน
2. ศึกษาปฏิบัติเทคนิคการสอนแบบต่าง ๆ
3. เลือกวิธีการสอนที่เหมาะสมกับลักษณะวิชา
4. ประยุกต์วิธีการสอนที่เหมาะสมกับสถานการณ์จริง

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วย วิทยุทางการสอน วิธีการสอนแบบต่าง ๆ
 การสอนแบบบรรยาย การสอนกลุ่มย่อย (Syndicate Group, Task Group) การสอน
 แบบปฏิบัติการ การสอนแบบรายบุคคล เทคนิคการเลือกวิธีการสอนที่เหมาะสม ศึกษาเขียน
 แผนการสอนและเตรียมปฏิบัติการสอนเป็นรายบุคคล แสดงการสอนเป็นรายบุคคล

¹หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "เทคนิคการสอนที่เหมาะสม
 กับเนื้อหาวิชา" เอกสารประกอบการประชุมของหน่วยพัฒนาคณาจารย์, อัดสำเนา.

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย การอภิปรายปัญหาในแต่ละกลุ่มย่อย การอภิปรายจากวิทยากร และสาธิตโดยผู้เชี่ยวชาญ

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 28 คน

8. โครงการประชุมเรื่องสื่อการสอน จัดขึ้นเมื่อวันที่ 1-15 พฤษภาคม 2523 ณ ภาควิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ รายละเอียดเนื้อหาและวิธีการจัดประชุมสรุปได้ดังนี้คือ¹

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญประชุมสามารถ

1. จัดเลือกสื่อการสอนแต่ละประเภทมาใช้กับวิธีการสอนแบบต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม
2. จัดเลือกสื่อการสอนแบบต่าง ๆ มาใช้กับสาขาวิชาต่าง ๆ ได้อย่างถูกต้อง
3. ผลิตสื่อการสอนบางประเภทเพื่อใช้ในการสอนวิชาที่สอนอยู่ด้วยตนเอง
อย่างน้อยคนละ 1 ชนิด

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วย ความรู้ทั่วไปเกี่ยวกับสื่อการสอน การนำสื่อการสอนมาใช้ในสาขาวิชาต่าง ๆ สาธิตการสอนสาขาวิชาต่าง ๆ การวางแผนการสอนด้วยการใช้สื่อการสอน สาธิตการผลิตสื่อการสอนขั้นมูลฐาน การผลิตสื่อการสอนตามแผนการสอน การผลิตงานทางด้านกราฟิก การผลิตแผ่นใส การเขียนบทเรียนแบบโปรแกรม การผลิตสไลด์ เทปประกอบการสอน การผลิตรายการโทรทัศน์ การผลิตภาพยนตร์ประกอบการสอน

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย การอภิปรายจากวิทยากร การอภิปรายและฝึกปฏิบัติในแต่ละบุคคลและกลุ่มย่อย การสาธิตจากวิทยากร

ผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 47 คน

¹ หน่วยงานคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "การประชุมปฏิบัติการ เรื่อง สื่อการสอน" เอกสารคู่มืออาจารย์ดำเนินการเรียนการสอน, (กรุงเทพมหานคร : หน่วยงานคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2523), หน้า 1-8.

9. โครงการประชุมเรื่อง การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ จัดขึ้นเมื่อวันที่ 11-12 มิถุนายน 2524 ณ ศูนย์สารนิเทศ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มีวัตถุประสงค์รายละเอียด และเนื้อหา วิธีการจัดประชุมสรุปได้ดังนี้คือ¹

วัตถุประสงค์ เพื่อให้ ผู้เข้าประชุมได้

1. ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนการสอนที่มุ่งส่งเสริมให้ ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และคิดด้วยตนเอง

2. เข้าใจหลักและวิธีการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ ผู้เรียนรู้จักแสวงหาความรู้และคิดด้วยตนเอง

3. แลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ เพื่อเป็นแนวทางประยุกต์หลักและวิธีการกับสภาพการเรียนการสอนที่เป็นจริง

เนื้อหาของการประชุม ประกอบด้วย การปลูกฝังนิสัยใฝ่รู้ใหญ่เรียน การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้ สาขิตการสอน ประสบการณ์ในการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้

กิจกรรมการประชุม ประกอบด้วย การบรรยาย อภิปรายจากคุณทรงคุณวุฒิ การอภิปรายในกลุ่มย่อย และสาขิตการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้

ผู้เข้าประชุม ประกอบด้วยคณาจารย์ผู้สนใจจากคณะต่าง ๆ รวมทั้งสิ้น 75 คน

จะเห็นได้ว่า โครงการประชุมปฏิบัติการและสัมมนา ที่หน่วยพัฒนาคณาจารย์ได้ จัดเสร็จสิ้นไปทั้ง 9 โครงการนั้น แสดงให้เห็นอย่างเด่นชัดว่า การพัฒนาคณาจารย์มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและเพิ่มพูนความรู้ ทักษะในด้านการเรียนการสอนให้แก่คณาจารย์คณะต่าง ๆ เป็นสำคัญ โดยจัดเนื้อหาในแต่ละโครงการให้สอดคล้องกับความต้องการของคณาจารย์ผู้ลัดเปลี่ยนกันไปในแต่ละปี ส่วนระยะเวลาที่ใช้จัดการประชุมโดยเฉลี่ยประมาณ 2-12 วัน ทั้งนี้ย่อมขึ้นอยู่กับรายละเอียดของเนื้อหาในแต่ละโครงการว่ามากน้อยเพียงใด

หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, เอกสารประกอบรายงานการประชุมสัมมนาเรื่อง การเรียนการสอนที่เน้นกระบวนการแสวงหาความรู้, (กรุงเทพมหานคร: หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า ก-ง.

ในการประชุมที่กล่าวมาแล้วนั้นนับได้ว่าเป็นแรงกระตุ้นอย่างหนึ่งที่ทำให้มีการพัฒนากันอย่างจริงจังขึ้นในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะถือได้ว่าเป็นโครงการที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกในการให้บริการแก่คณาจารย์ในมหาวิทยาลัย ในเรื่องการประชุมส่งเสริมการเรียนการสอน ในขณะที่เดียวกันก็มุ่งหวังที่จะให้เขาประชุมนำความรู้ที่ได้รับจากการเข้าประชุมอบรมในแต่ละโครงการไปปฏิบัติอย่างจริงจังในคณะหรือหน่วยงานของคนที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 3 ว่าด้วยมโนทัศน์ (Concept) เบื้องต้น ปัญหาและ
สาระสำคัญของการจัดประชุมอบรม การประชุมปฏิบัติการ
(Workshop) และการประชุมสัมมนา (Seminar)

ในการจัดประชุมมีวิธีการจัดหลายวิธี และมีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันออกไป วิธีการจัดประชุมสำหรับโครงการใดโครงการหนึ่งนั้น หากใช้วิธีการที่ไม่เหมาะสมกับผู้เข้าร่วมประชุม ก็จะทำให้เขาประชุมเบื่อและขาดความสนใจ จึงควรเลือกวิธีการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการประชุมและผู้เข้าร่วมประชุม สำหรับวิธีการจัดประชุมที่ใช้กันอย่างกว้างขวาง ได้แก่ การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) และการประชุมสัมมนา (Seminar) ซึ่งได้มีผู้ให้คำจำกัดความต่าง ๆ กันดังนี้คือ

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์¹ กล่าวว่า การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง การประชุมซึ่ง เน้นการเรียนรู้ เป็นรายบุคคล โดยอาศัยการฝึกปฏิบัติในระหว่างประชุมเป็นสำคัญ หลังจากประชุมแล้วจะมีผลงาน เช่น ข้อเสนอที่สร้างขึ้นระหว่างประชุม เป็นต้น โดยหลักการการประชุมทำนองนี้จะเปิดโอกาสให้ผู้เข้าร่วมประชุมเลือกปัญหาที่ตนสนใจ แล้วศึกษาภายใต้คำแนะนำของวิทยากรและกลุ่ม

¹สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, "การประเมินผลโครงการประชุม" คู่มือการจัดการประชุมปฏิบัติการด้านการเรียนการสอน, (หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 111.

อำไพ สุจริตกุล¹ ได้ให้ความหมายว่า การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการประชุมผสมระหว่างภาควิชาการและภาคปฏิบัติ

ภาควิชาการเป็นการรับรองผลของ (Convention) มาใช้ เอาาระเบียบของ (Convention) มาใช้เพื่อหาหลักการที่เหมาะสม

ภาคปฏิบัติ เป็นการนำหลักการตามมติมาทดลองปฏิบัติ เพื่อให้เห็นผล เมื่อปฏิบัติแล้วจะรู้ว่าหลักการอันไหนใช้ได้ อันไหนใช้ไม่ได้

พวงแก้ว ปุณยกนก และ ลมุลยง โปหาทอง² ได้ให้ความหมายไว้ว่า การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) เป็นการจัดประชุมในลักษณะที่ใหญ่เขารวมประชุมได้มีโอกาสลงมือปฏิบัติ บทบาทของผู้เขารวมประชุมมีมาก สัดส่วนของบทบาทระหว่างผู้จัดการประชุมกับผู้เขารวมประชุมจะมีมากน้อย เพียงใดขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการประชุม และเนื้อหาของการประชุม

การประชุมปฏิบัติการ (Workshop) หมายถึง ชุดของการประชุมซึ่งตามปกติจัดเป็นช่วงละ 2 ชั่วโมง ประมาณ 4 ช่วงหรือมากกว่านั้น โดยเน้นที่การศึกษาเป็นรายบุคคล ในกลุ่มและมีวิทยากรเป็นที่ปรึกษา การเลือกปัญหาเพื่อศึกษานั้นยึดความต้องการส่วนตัวของผู้เขารวมประชุมเป็นหลัก³

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประชุมปฏิบัติการ เป็นการประชุมซึ่งผู้เขารวมประชุมมีบทบาทมากในการแสดงความคิดเห็น การถกเถียงหรือการกระทำร่วมกันเป็นสำคัญ วิทยากรหรือผู้จัดการประชุมเป็นที่ปรึกษาและแนะนำเท่านั้น

¹อำไพ สุจริตกุล, "การบรรยาย เรื่อง การศึกษาเทคนิคการอภิปรายเป็นรายกลุ่มแบบต่าง ๆ" เอกสารสัมมนาการฝึกสอน, (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 3.

²พวงแก้ว ปุณยกนก และ ลมุลยง โปหาทอง, "การเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อวางแผนการจัดการประชุมปฏิบัติการ" คู่มือการจัดการประชุมปฏิบัติการ คำนการ วิชาการ การเรียนการสอน, (หน่วยพัฒนาคณาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 45.

การประชุมสัมมนา (Seminar)

กอ สวัสดิพานิชย์¹ ได้ให้ความหมายของการประชุมสัมมนา (Seminar) ว่าเป็นการประชุมอย่างหนึ่งที่ทำให้เกิดการ เรียนรู้ และแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน ทั้งนี้ผู้ร่วมสัมมนาจะต้องมีจุดมุ่งหมายร่วมกัน ในประโยชน์ของการ เรียนรู้แก่กัน

วิจิตร ศรีสอาน² ได้ให้ความหมายในทำนอง เดียวกันว่า การสัมมนาก็คือการจัดประชุมที่จัดขึ้น เพื่อให้กลุ่มชนใดมีโอกาสอภิปรายปัญหาที่สนใจร่วมกัน เพื่อหาวิธีแก้ปัญหาท่ามกลางบรรยากาศทางวิชาการที่เป็นกันเอง อย่างมีจุดมุ่งหมายและระบบระเบียบ โดยสมาชิกทุกคนยอมรับวัตถุประสงค์ประสงค์ของกลุ่ม

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์³ กล่าวว่า การสัมมนา (Seminar) ก็คือการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งโดยวิธีประชุม ผู้เข้าประชุมล้วนเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์อย่างเหมาะสมมาประชุมรวมกัน เพื่อหาแนวทางในการแก้ปัญหาใดปัญหาหนึ่งหรือหลายปัญหาที่น่าสนใจ ระยะเวลาโดยทั่วไปมักจะไม่เกินหนึ่งอาทิตย์ ส่วนมากประมาณ 3-5 วัน

พวงแก้ว ปุณยกนก และ ลมุลยง โปหาทอง⁴ ได้ให้ความหมายไว้ว่า การสัมมนาเป็นการจัดในลักษณะที่ เป็นการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นประสบการณ์ หรือเป็นการระดมความคิดในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง เหมาะสำหรับกรณีที่ยุ้เข้ารวมประชุมมีประสบการณ์มากและความรู้ระดับอาวุโส ผู้เข้าประชุมทุกคนมีความเท่าเทียมกันในการแสดงความคิดเห็น ไม่มีวิ

¹ กอ สวัสดิพานิชย์, "การสัมมนา" เอกสารการสัมมนาการฝึกสอน 25 สิงหาคม -1 กันยายน, (นิตินฝึกสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2510), ไม่มีเลขหน้า.

² วิจิตร ศรีสอาน, "หลักและวิธีการประชุมแบบต่างๆ" ประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วราชอาณาจักรรุ่นที่ 1, 19 เมษายน-7 พฤษภาคม, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สวนทองถิ่น, 2514), หน้า 358.

³ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์, เรื่องเดียวกัน, หน้า 111.

⁴ พวงแก้ว ปุณยกนก และ ลมุลยง โปหาทอง, เรื่องเดียวกัน, หน้า 45.

ยาก แต่มีผู้ประสานงานหรือจัดดำเนินการ คอยอำนวยความสะดวกและให้บริการผู้เข้าร่วม
นา

จากความหมายดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การประชุมสัมมนา เป็นวิธีการจัดประชุม
ซึ่งผู้เข้าร่วมประชุมมีพื้นฐานความรู้และประสบการณ์ในเรื่องที่ประชุม และต่างก็ได้แสดงความ
คิดเห็นและแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ปัญหาในการจัดประชุมอบรม

ในการจัดประชุมและอบรมเชิงวิชาการแก่อาจารย์ในมหาวิทยาลัยต่างๆ นับได้ว่าเป็น
การพัฒนาอาจารย์ด้านวิชาการประการหนึ่งที่นอกเหนือไปจากการศึกษาต่อ เพื่อเพิ่มคุณวุฒิ
เพราะอาจารย์ที่สอนในมหาวิทยาลัยจำเป็นต้องมีความรู้และประสบการณ์ที่ทันต่อเหตุการณ์
ใหม่ๆ และก้าวหน้าอยู่เสมอ

แม้ว่าประโยชน์ของการจัดประชุมอบรมแก่อาจารย์ เพื่อเพิ่มพูนความรู้จะเป็นที่ยอมรับ
กันในทุกหน่วยงานทุกแห่งก็ตาม ยังมีปัญหาต่าง ๆ ที่ทำให้หน่วยงานเหล่านั้นไม่สามารถให้
การอบรมหรือจัดประชุมแก่อาจารย์ได้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ ปัญหาที่พบก็คือ¹ อาจารย์
ส่วนใหญ่ไม่สะดวกเวลาให้กับราชการ ปฏิเสธการเข้าร่วมประชุมหรือสัมมนาที่สถาบันจัดอยู่เสมอ

หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา² ได้ทำการวิเคราะห์เกี่ยวกับการอบรมครูและ
พบปัญหาบางประการ ได้แก่ การอบรมซ้ำตัวบุคคล ครูมิได้นำความรู้จากการฝึกอบรมไปใช้ให้
เกิดประโยชน์เท่าที่ควร มีการประเมินผลและการติดตามผลน้อยมาก ปัญหาและอุปสรรคใน
การจัดประชุมอบรมครูที่ได้อีกก็คือ

1. เงินงบประมาณ ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ที่สุด

¹ เปรื่อง กุมุท, เรื่องเดียวกัน, หน้า 5.

² หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, "รายงานการวิเคราะห์ปัญหานิเทศก์การ
ศึกษา" รายงานผลการวิจัยในการประชุมสัมมนาหัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์จังหวัดและภาคทั่ว
ประเทศ 10-16 พฤษภาคม, (หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา, 2515), หน้า 13.

2. สถานที่อบรมไม่เหมาะสม
3. ชาติวิทยากรที่มีความรู้ในสาขาวิชานั้น ๆ
4. ปัญหาในการประสานงานกับหน่วยงานอื่น ๆ

จากรายงานการสัมมนาคณะกรรมการหน่วยพัฒนาอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย¹ เมื่อวันที่ 30 มิถุนายน - 2 กรกฎาคม 2521 ที่ประชุมได้สรุปผลและลงความเห็นเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการจัดประชุมไว้ดังนี้คือ

1. อาจารย์บางกลุ่มไม่สนใจ และไม่ยอมเข้าร่วมในการจัดประชุมปฏิบัติการของหน่วยพัฒนาอาจารย์
2. หัวหน้าแผนกวิชาบางท่านไม่สนับสนุนการเข้าร่วมประชุมปฏิบัติการ
3. หน่วยยังไม่สามารถเข้าใจปัญหาและความต้องการของคณะ จึงไม่อาจจัดโปรแกรมโดยเฉพาะสำหรับแต่ละคณะได้
4. การจัดครูปกครองการของหน่วยยังไม่เหมาะสม
5. ขาดการประชาสัมพันธ์

ประกอบ ระกิติ² ได้ตั้งข้อสังเกตที่เป็นประโยชน์เกี่ยวกับการอบรมครูหลายประการคือ

1. การอบรมครูประจำการจะได้ผลคุ้มค่ากับเงิน เวลาและแรงที่ลงทุนไปหรือไม่ ขึ้นอยู่กับการวางโครงการอบรม ถ้าวางโครงการอย่างรัดกุมและถูกต้องตามหลักวิชาแล้ว มีโอกาสที่จะได้รับผลสำเร็จ
2. การอบรมครูประจำการจะได้ผลคุ้มค่าหรือไม่ ขึ้นอยู่กับหลักสูตรการอบรมเป็นสำคัญ

¹หน่วยพัฒนาอาจารย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "สรุปผลการอภิปรายกลุ่มย่อย" เอกสารการสัมมนาคณะกรรมการหน่วยพัฒนาอาจารย์ เรื่องโครงการดำเนินงานของหน่วยพัฒนาอาจารย์, หน้า 63.

²ประกอบ ระกิติ, "การอบรมครูประจำการ" ศูนย์ศึกษา, 12(9-10 กุมภาพันธ์ 2508): 9-10.

3. กระบวนการและวิธีการในการอบรมควรประจำการควรกำหนดให้แน่นอนว่าจะนำเอาวิธีการใดมาใช้ เช่น บรรยายจากผู้ที่ทรงคุณวุฒิ การอภิปรายกลุ่ม การประชุม การสาธิตตัวอย่างที่ดีให้ผู้เข้ารับการอบรม การเลือกวิธีการใดนั้นขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์ของการอบรมนั้น

4. ปัญหาวิทยาการที่เชิญมาบรรยายควรจะได้ทราบปัญหาและหลักสูตรของการฝึกอบรมนั้น

5. โครงการฝึกอบรมควรกำหนดกระบวนการวัดผลและโครงการติดตามผล ตลอดจนหน้าที่รับผิดชอบติดตามผลการอบรม มิฉะนั้นการฝึกอบรมจะยังไม่เกิดผลและเกิดประสิทธิภาพแก่หน่วยงาน

จะเห็นได้ว่า ในการจัดประชุมหรือการอบรมให้แก่นักศึกษาย่อมพบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย อาทิเช่น ทั่วยุทธศาสตร์ ผู้เข้าประชุม หน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่างๆ ไม่ให้ความร่วมมือ การดำเนินการจัดประชุมขาดการวางแผนอย่างรัดกุม สถานที่ประชุมอบรม ตลอดจนงบประมาณต่าง ๆ ที่ใช้ในการจัดประชุม ดังนั้นผู้ดำเนินการในการจัดประชุมและอบรมควรที่จะพิจารณาทุกขั้นตอนอย่างรอบคอบก่อนที่จะจัดประชุมอบรมในแต่ละครั้ง ทั้งนี้ เพื่อให้การ ประชุมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากที่สุด

สาระสำคัญเกี่ยวกับการจัดประชุมอบรม

เมเจอร์¹ (Mager) ได้ให้ความเห็นว่า การจัดประชุมอบรมการสอนหรือการบรรยายหรือการให้คำแนะนำต่าง ๆ ก็เพื่อที่จะให้บุคคลที่เขารวมได้เกิดการเปลี่ยนแปลง คือ

1. ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่ง เรื่องใดมากกว่าที่เคยมาแล้วหรือเข้าใจมาแล้ว

¹ Robert F. Mager, Developing Attitude Toward Learning, (California : Pearson Publishers, 1968).

2. ให้ความรู้สึกให้ทำได้หรือให้ความชำนาญในสิ่งหนึ่งสิ่งใดมากกว่าที่เคยมีมาก่อน
3. ให้ความรู้สึกแตกต่างกันต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่งกับความรู้สึกที่เคยมีมาก่อน
4. ให้ความนิยมชมชอบต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ซึ่งไม่เคยนิยมหรือไม่เคยชอบมาก่อน

วิจิตร ศรีสอาน¹ ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณประโยชน์ของการประชุมในแง่ต่าง ๆ ดังนี้คือ

1. ในแง่ถ่ายทอดความรู้
2. ในแง่การให้ข่าวสารและแจ้งขอราชการ
3. ในแง่การตัดสินใจปัญหาและการแก้ปัญหารวมทั้งการกำหนดนโยบาย
4. ในแง่สังคมประชาธิปไตย ซึ่งต้องอาศัยความร่วมมือและการร่วมคิดในการแก้ปัญหาและกำหนดวิถีชีวิต
5. ในแง่มนุษยสัมพันธ์ คนรู้จักกันเพราะกิจกรรม

จอห์น คลิฟตัน มอฟฟิต² (John Clifton Moffit) กล่าวถึงการศึกษารอบรมของครูว่า การศึกษาของครูมีผลช่วยให้ครูมีคุณภาพดีขึ้น ช่วยให้นักเรียนได้รับผลดีด้วย

¹วิจิตร ศรีสอาน, "หลักและวิธีการประชุมแบบต่าง ๆ" ประมวลคำบรรยายในการอบรมครูใหญ่สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดทั่วราชอาณาจักรวันที่ 1, 19 เมษายน ถึง 7 พฤษภาคม 2514, (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ทองถิ่น, 2514), หน้า 343.

²John Clifton Moffit, In-Service Education for Teachers, (Washington D.C. : The Center for Applied Research in Education, Inc., 1963), pp. 1-63.

โจแอนน์ เดล¹ (Joanne Dale) ได้กล่าวว่า การประชุมอบรมระหว่างการทำงานเป็นสิ่งช่วยให้ครูได้ทบทวนความรู้ ได้รับความรู้ใหม่ ๆ วิธีการสอนใหม่ ๆ หลักสูตร (Program) ที่จัดอาจเป็นอย่างมีแบบแผน (Formal) หรืออย่างไม่มีแบบแผน (Informal) ซึ่งจะช่วยให้ครูมีความก้าวหน้าในการทำงาน

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์² ได้จัดการประชุมปฏิบัติการ เรื่องการพัฒนาการเรียนการสอน โดยจัดฝึกอบรมให้กับคณาจารย์คณะต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย ซึ่งผลของการจัดประชุมให้ประโยชน์ดังนี้คือ นอกจากผู้เชี่ยวชาญประชุมจะได้รับความรู้ตามขอบเขตของการประชุมแล้ว ผู้เข้าร่วมประชุมยังมีโอกาสได้แลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และทำความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะพื้นฐานของการเรียนการสอน การเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีและการปฏิบัติในการเรียนการสอนระดับอุดมศึกษา ได้มีประสบการณ์ในการวางแผนการสอนและฝึกปฏิบัติวิธีสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา เช่น การสอนแบบโปรแกรม การสอนโดยใช้คอมพิวเตอร์ การบรรยาย การสัมมนา การอภิปรายกลุ่ม การศึกษาค้นคว้า ภาระงานการกลุ่ม โดยเฉพาะการสอนแบบกลุ่มย่อย เช่น แบบซินดิเคท (Syndicate Method) เป็นต้น และนอกจากนั้นยังได้มีโอกาสวิเคราะห์ วิจัย บทบาทของอาจารย์ และผู้เรียนในรูปแบบต่าง ๆ ได้วิเคราะห์และแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในการเรียนการสอน และแสวงหาแนวทางร่วมกันในการปรับปรุงคุณภาพของการเรียนการสอน

จะเห็นได้ว่าในการจัดประชุมอบรม เป็นวิธีการอย่างหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มพูนความรู้ ความชำนาญ ทักษะ ตลอดจนทัศนคติให้แก่ผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งในปัจจุบันทางหน่วยงานและสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ได้เล็งเห็นความสำคัญของการจัดประชุมอบรมให้แก่บุคลากร

¹Joanne Dale, "InService Education and the Improvement of Instruction" , Journal of Secondary Education, 36(November 1964) : 18-20.

²มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ร่วมกับโครงการพัฒนามหาวิทยาลัย ทบวงมหาวิทยาลัย ของรัฐ, รายงานผลการฝึกอบรมการพัฒนาการเรียนการสอน, (สงขลา : มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2519), หน้า 1-3.

อาจารย์ หรือพนักงานในหน่วยงานของตน ทั้งนี้ เพื่อให้บุคคลหรือหน่วยงานนั้นได้ปฏิบัติภาระหน้าที่อย่างมีประสิทธิภาพ และบรรลุเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้ เป็นสำคัญ

ตอนที่ 4 วรรณคดีและผลงานการวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรม
การสอน การใช้สื่อทัศนอุปกรณ์ประกอบการสอนของอาจารย์ใน
มหาวิทยาลัย และงานวิจัยที่เกี่ยวกับการติดตามผลพฤติกรรม
การสอน

วรรณคดีและผลงานการวิจัยที่ศึกษา เกี่ยวกับพฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

การจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นส่วนของการจัดการศึกษาซึ่งสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายสูงมาก ดังนั้นอาจารย์ของมหาวิทยาลัยควรได้รับการส่งเสริม โดยให้มีโอกาสปรับปรุงการปฏิบัติหน้าที่ในทุกส่วนของบทบาทที่ได้รับ ให้เหมาะสมกับค่าอันสูงส่งของการศึกษาในระดัมนี และในบรรดาบทบาทดังกล่าวนั้น การสอนนับได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด ดังนั้นในการพัฒนาการสอนจึงควรริบดำเนินการอย่างเร่งด่วน เพราะเท่าที่ปรากฏในปัจจุบัน อาจารย์สถาบันอุดมศึกษาขาดความรู้ทางด้านการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ ที่ช่วยในการสอนดีขึ้น และที่สำคัญก็คือ ไม่สันตักค้นวิธีการสอนดังที่ วิจิตร ศรีสอาน¹ กล่าวไว้ว่า อาจารย์ส่วนใหญ่เป็นนักวิชาการที่รู้เนื้อหาในวิชาชีพเป็นอย่างดี แต่ไม่สันตักค้นวิธีการสอนหรือขาดคุณสมบัติของการเป็นครู อาจารย์จึงควรหันมาปรับปรุงตนเองโดยวิธีการต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นการศึกษานอกแบบ (Formal Education) หรือการศึกษาในแบบ (Informal Education) คณะผู้สำรวจการฝึกหัดครูในประเทศไทยจากองค์การยูเนสโก รายงานว่า²

¹วิจิตร ศรีสอาน, เรื่องเดียวกัน, หน้า 10.

²คณะผู้สำรวจการฝึกหัดครูในประเทศไทย, "สภาพปัญหาการฝึกหัดครูในประเทศไทย" รายงานสรุปผลโครงการพัฒนาเครื่องมือและวิธีการประเมินผลและปรับปรุงการฝึกสอนระดับประถมศึกษา เพื่อเป็นพื้นฐานในการปรับปรุงคุณภาพการผลิตครูประถมศึกษา, (ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ), หน้า 24-25.

จากการสังเกตการสอนในสถาบันการศึกษาทุกระดับได้พบว่า ครูอาจารย์จะสอนโดยการบอกเล่า ผู้เรียนมักจะเป็นผู้ฟังและจดบันทึกเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งสอดคล้องกับที่ พัทธา สายหนู¹ ได้ศึกษาไว้เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย พบว่า ผู้สอนใช้วิธีบรรยายในชั้นเรียนเป็นสำคัญ ส่วนวิธีการสอนแบบอื่น ๆ เช่น การเรียนแบบสัมมนาถกมถอยหรือเรียนจากกิจกรรม โดยทั่วไปยังถือว่าเป็นวิธีการสอนที่สงวนไว้สำหรับชั้นบัณฑิตศึกษาหลังปริญญาตรี ทั้งนี้เพราะในระดับปริญญาตรีอาจพบอุปสรรคเรื่องจำนวนผู้เรียนมากเกินไปงบประมาณค่าใช้จ่ายไม่พอในการซื้ออุปกรณ์ และสถานที่ไม่สะดวก ทองวุ้นวายสันเป็ลื่องกว่าวิธีบรรยายในชั้นเรียน

นอกจากนี้ยังปรากฏว่า แนวการสอนภาคปฏิบัติโดยใช้แนวการสอนแบบจุดภาคแบบรายบุคคล อาจารย์ผู้สอนจะใช้วิธีการสอนเหล่านั้นน้อย ซึ่งแสดงให้เห็นว่าภาคทฤษฎีและภาคปฏิบัติในการเรียนการสอนไม่สอดคล้องกันคือพอ ซึ่งเป็นอุปสรรคประการหนึ่งของการปรับปรุงวิธีการสอนเพื่อไปสู่หลักการที่ดี²

ในปีพ.ศ. 2505 สุขุมาล ชลศึกษ์³ ได้ศึกษาเรื่องทัศนคติและความสนใจของนิสิตต่ออาจารย์ โดยใช้ประชากรคือนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 7 คณะ และนิสิตแพทย์บางส่วน ผลปรากฏว่า นิสิตมีความเห็นตรงกันคือ อาจารย์ควรจะสนใจในการสอนและเตรียมตัวที่จะสอนมาอย่างดี วิธีการสอนของอาจารย์ตลอดจนตัวอาจารย์ควรได้รับการปรับปรุงให้มากกว่าที่เป็นอยู่

¹ พัทธา สายหนู, "ภารกิจของมหาวิทยาลัยคานการเรียนการสอน" รายงานการสัมมนาภารกิจของมหาวิทยาลัยที่สังคมไทยมุ่งหวัง 14-17 ธันวาคม, (มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ วิทยุคัลก, 2517), หน้า 47-57.

² รายงานการสัมมนาเรื่องการศึกษาหลักสูตรแห่งประเทศไทย ณ โรงแรมสมิทธาสงขลา 22-27 สิงหาคม 2515, (2518), หน้า ๗-8.

³ สุขุมาล ชลศึกษ์, "ทัศนคติและความสนใจของนักศึกษาต่อครูและวิธีการสอนของครู" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2505).

ในปีพ.ศ. 2509 พัทธี สาริกบุตร¹ ได้สำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด พบว่า คุณสมบัติของอาจารย์ที่นิสิตคณะครุศาสตร์ ศึกษาศาสตร์ และการบัญชี และคณะรัฐศาสตร์ เห็นว่าสำคัญที่สุดคือ รู้นเนื้อหาวิชาการอย่างถ่องแท้ มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ให้คะแนนอย่างยุติธรรม และเป็นผู้สนใจและเสาะแสวงหาความรู้ใหม่อยู่เสมอ ซึ่งผลจากการสำรวจตรงกับที่ โทมัส เอ็ม ริส² (Thomas M. Risk) โทกล่าวไว้คือ อาจารย์ที่ประสบผลสำเร็จในการสอน ต้องมีความรู้เกี่ยวกับเนื้อหาวิชา และใช้เทคนิคการสอนที่มีประสิทธิภาพใช้ได้ง่ายและสะดวก

ในปี 2519 ปิ่นวดี จิรานุราณรักษ์³ ได้ศึกษาการใช้พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร โดยใช้แบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ช่วง กลุ่มตัวอย่างที่เป็นอาจารย์ 112 คน จากการสำรวจความคิดเห็นของนิสิตที่เรียนกับอาจารย์จำนวน 950 คน พบว่า ในภาควิชาแขนงสังคมศาสตร์ นิสิตส่วนใหญ่ต้องการให้อาจารย์ใช้วิธีสอนแบบกำหนดปัญหาขึ้น แล้วช่วยกันวิเคราะห์และแก้ปัญหา นั้น อาจารย์ส่วนใหญ่ทุกภาควิชาใช้วิธีสอนแบบบรรยาย โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการอภิปรายมากที่สุด วิธีสอนที่ใช้รองลงมาคือ อาจารย์สอนแบบบรรยายเพียงฝ่ายเดียว

ในปีเดียวกัน ชมเพลิน จันทรเรืองใหญ่ สมคิด แก้วสนธิ และทองอินทร์ วงศ์-

¹ พัทธี สาริกบุตร, "การสำรวจคุณสมบัติของอาจารย์ในอุดมคติของนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยชั้นสูงสุด" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2509).

² Thomas M. Risk, Principles and Practice of Teaching 3rd ed., New York : American Book Company, 1958), p. 11.

³ ปิ่นวดี จิรานุราณรักษ์, "ศึกษาพฤติกรรมการสอนทั่วไปของอาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร" (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2519).

โศธร¹ ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาปริญญาโท 2 กลุ่มที่เรียนวิชาสถิติประยุกต์ในเรื่องลักษณะของผู้สอนตามความคิดของผู้เรียน ผลปรากฏว่า ลักษณะที่สำคัญที่สุดที่ทั้ง 2 กลุ่มต้องการคือ การให้คำอธิบายที่ชัดเจน การเข้าใจถึงความรู้สึกและปัญหาของนิสิต การมีความรอบรู้ในวิชา การเสนอทฤษฎีเป็นระบบ และการเตรียมการสอนอย่างดีเสมอ

สำหรับผลการวิจัยในต่างประเทศที่ผู้วิจัยรวบรวมได้มีดังนี้คือ ในปี ค.ศ. 1966 โคนัลด์ มูเซลลา และ ริวเบน รูช² (Donald Musella and Reuben Rusch) ได้ศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษามหาวิทยาลัยที่เมืองอัลบานี (Albany) เกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อจะหาคุณสมบัติของอาจารย์ที่ช่วยพัฒนาความคิดของผู้เรียน ทั้งในวิชาทั่วไปและเฉพาะแต่ละสาขา 3 สาขา คือ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์ชีวภาพ และมนุษยศาสตร์ โดยใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 679 คน ผลปรากฏว่า สำหรับวิชาการสอนทั่วไป กลุ่มตัวอย่างเห็นว่าขอกระหนง 5 ข้อ มีความสำคัญเรียงตามลำดับดังต่อไปนี้

1. มีความรู้เชี่ยวชาญในเนื้อหาวิชา
2. มีระบบในการเสนอเนื้อหาวิชา
3. มีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน
4. มีทัศนคติที่ดีต่อเนื้อหาวิชา
5. มีความสามารถในการสนับสนุนให้แสดงความคิด

¹สมเพลิน จันทร เรื่อง เพ็ญ สมคิด แก้วสนธิ และทองอินทร์ วงศ์โศธร, "การสอนแบบต่าง ๆ ในระดับอุดมศึกษา" ครุศาสตร์, 6(1)(พฤษภาคม-มิถุนายน, 2519).

²Donald Musella and Reuben Rusch, "Student Opinion on College Teaching" Improving College and University Teaching, 16(Spring, 1968): p. 137-140.

และในปีต่อมาคือ ค.ศ. 1967 เอฟ จี โปก¹ (F. G. Poque) ได้ศึกษาเกี่ยวกับอาจารย์ในอุดมคติของนักศึกษาวิทยาลัยฟิแลนเดอร์ สมิธ (Philander Smith) จำนวน 530 คน โดยแยกตามปีคือ ชั้นปีที่ 1, 2, 3 และ 4 โดยให้ตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับพฤติกรรมของอาจารย์ในอุดมคติของมหาวิทยาลัยโอเรกอน (Oregon) ซึ่งสร้างโดยควิก (Quick) และวูล์ฟ (Wolf) จำนวน 10 ข้อกระทง ผลจากการวิเคราะห์โดยการจัดลำดับความสำคัญของข้อกระทงพบว่า อาจารย์ในอุดมคตินี้มีลักษณะดังนี้คือ การมีความรู้ในเนื้อหาวิชาดี เป็นผู้มีการวัดผลดี และมีความสามารถในการอธิบายอย่างชัดเจน เป็นสิ่งสำคัญมากที่สุด การมีส่วนร่วมในการวิจัย การคำนึงถึงอายุ และความสนใจของผู้เรียน เป็นรายบุคคล การกล้าแสดงความคิดเห็นอย่างเสรี และเสียงของอาจารย์ในขณะที่ทำการสอนมีความสำคัญน้อยที่สุด

จากรายงานการวิจัยและผลงานการวิจัยที่ได้อธิบายมาแล้ว แสดงให้เห็นว่า พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยมีผู้สนใจมาก และได้ขอค้นพบที่สอดคล้องกันคือ อาจารย์ส่วนใหญ่ใช้วิธีการสอนแบบบรรยาย โดยทำหน้าที่ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนเป็นส่วนใหญ่ นักศึกษาโดยทั่วไปต้องการให้อาจารย์มีความรู้ในเนื้อหาวิชาเป็นอย่างดี และมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนได้อย่างน่าสนใจอีกด้วย

วรรณคดีและผลงานการวิจัยเกี่ยวกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยและวิทยาลัย

การใช้สื่อทัศนูปกรณ์เริ่มมีบทบาทสำคัญต่อการสอนในระดับมหาวิทยาลัย อาจารย์ที่ไม่ใช้สื่อทัศนูปกรณ์หรือเทคโนโลยีต่าง ๆ มาช่วยในการสอน จะดำเนินการสอนไม่บรรลุผลตามเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้

---

¹ F. G. Poque, Jr., "Students' Rating of Ideal Teachers", Improving College and University Teaching, 15(Spring, 1967): 133-136.

ดั่งที่ปราณี ภาสกรณ¹ กล่าวไว้ว่า "อุปสรรคที่ทำให้การเรียนการสอนไม่บรรลุตามเจตจำนงของการศึกษาคือ การขาดอุปกรณ์การสอน" มหาวิทยาลัยควรส่งเสริมให้คณาจารย์มีความรู้ เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนมากขึ้น

คณะนิติศึกษาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย² ได้เสนอแนะการแก้ปัญหา เรื่อง ประสิทธิภาพการสอนและการขาดแคลนครุมนั้น ควรนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ มาใช้ในการเรียนการสอน และได้ขอเสนอแนะเกี่ยวกับการใช้และผลิตอุปกรณ์การสอนว่า

1. ควรมีผู้เชี่ยวชาญสำหรับจะคิดประดิษฐ์อุปกรณ์ และวิธีสอนใหม่ ๆ ทางการศึกษาโดยเฉพาะ
  2. การใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษานั้นมีประโยชน์มาก แต่ค่าใช้จ่ายสำหรับบางอย่างอาจจะสูง เช่น การใช้วิทยุ โทรทัศน์ เป็นต้น แต่เราอาจจะใช้พวกวัสดุหรือเอกสารที่มีราคาไม่สูงมากนัก เช่น ตำราเรียน (Programmed Texts) เป็นต้น
- วิเชียร นิตยะกุล³ ได้ศึกษาความคิดเห็นของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทุกคณะ ต่อการใช้เครื่องมือและสื่อทัศนูปกรณ์ พบว่า อาจารย์ทุกคณะเห็นว่า อุปกรณ์

¹ปราณี ภาสกรณ, "การเตรียมครูสังคมศึกษาระดับมัธยมศึกษาของคณะครุศาสตร์" (ปริญญาานิพนธ์ครุศาสตร์บัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2514), หน้า 150.

²คณะนิติศึกษาโท แผนกวิชาบริหารการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, "วิกฤตการณ์ทางการศึกษาไทย" รายงานสัมมนาบริหารการศึกษานปี 2512. (อัครสำเนา)

³วิเชียร นิตยะกุล, "ศูนย์สื่อทัศนศึกษาของมหาวิทยาลัย โครงการจัดตั้งศูนย์สื่อทัศนศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่" (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตร์มหาบัณฑิต แผนกวิชาสื่อทัศนศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513).

โสตทัศนูปกรณ์ช่วยการบรรยายโดยผลดี คณะศึกษาศาสตร์เห็นว่า ช่วยการบรรยายโดยผลดี มีจำนวนมากที่สุด คณะสังคมศาสตร์มีความเห็นว่า เครื่องมือและโสตทัศนูปกรณ์มีความสำคัญต่อการบรรยาย จะขาดเสียมิได้มีจำนวนมากที่สุด และคณะศึกษาศาสตร์และสังคมศาสตร์ใช้แผนภูมิมากที่สุดเช่นเดียวกัน

ในปีค.ศ. 1956 มิเกล¹ (Mikhail) ได้เปรียบเทียบผลการใช้โสตทัศนูปกรณ์ของอาจารย์ในวิสคอนซิน (Wisconsin) พบว่ามีความแตกต่างกันในเรื่องต่อไปนี้คือ

1. อาจารย์ที่มีอายุมากใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าอาจารย์ที่มีอายุน้อย
2. อาจารย์ที่มีประสบการณ์การสอนมากจะใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์น้อย
3. อาจารย์ที่เคยเรียนวิชาโสตทัศนศึกษาจะใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าอาจารย์ที่ไม่เคยเรียนวิชาโสตทัศนศึกษา
4. อาจารย์ที่สามารถผลิตโสตทัศนูปกรณ์ได้เองจะใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าอาจารย์ที่ไม่สามารถผลิตโสตทัศนูปกรณ์ได้เอง
5. อาจารย์ที่ได้รับการฝึกฝนการใช้โสตทัศนูปกรณ์มาเป็นอย่างดี จะใช้โสตทัศนูปกรณ์มากกว่าอาจารย์ที่ไม่ได้รับการฝึก

ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกับที่ แคมป์² (Camp) ได้ศึกษาไว้เกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์การสอนของอาจารย์ที่วิสคอนซิน (Wisconsin) พบว่า การใช้โสตทัศนูปกรณ์ของอาจารย์กับระดับความรู้ในการใช้โสตทัศนูปกรณ์ มีค่าสหสัมพันธ์กันในเชิงนิมิต คืออาจารย์ที่มีความรู้เกี่ยวกับการใช้โสตทัศนูปกรณ์มากจะใช้โสตทัศนูปกรณ์มาก เช่นเดียวกัน

¹Mikhail, Fouad Raghès, "The Use of Selected Audio-Visual Materials by Teachers of Vocational Agriculture in Wisconsin," Dissertation Abstracts,3(1960).

²Camp, M.B., "Some Factors Related to the Utilization of Audio-Visual Materials with Suggestion for Teachers Preparation in this Area", Dissertation Abstracts, 18(1958).

ในปีต่อมาคือ ค.ศ. 1959 เซอร์แมน¹ (Sherman) ได้ศึกษาปัญหาการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ของอาจารย์คณะต่าง ๆ ในจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พบปัญหาและอุปสรรคสรุปได้ดังนี้คือ สภาพของห้องเรียนไม่เหมาะสมกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ ผู้สอนขาดความรู้เกี่ยวกับการใช้เครื่องมือ และประสบกับปัญหาคือ ไม่ได้รับความสะดวกในการจัดหา การยืม และจำนวนของสื่อทัศนูปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการ ในทำนองเดียวกัน จิตรบรรจง สมครุฑ² ได้สำรวจเกี่ยวกับอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยสื่อทัศนศึกษาโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ ในปีการศึกษา 2510 และพบปัญหาดังนี้คือ

1. มีอุปกรณ์การสอนน้อยไม่พอต่อความต้องการ ส่วนใหญ่ล้าสมัยและอยู่ในสภาพชำรุด
2. ขาดความรู้และทักษะในการเลือก การผลิต และการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ประกอบการสอน
3. เกรงว่าจะต้องรับผิดชอบเมื่อสื่อทัศนูปกรณ์ชำรุดในระหว่างการใช้ และขาดงบประมาณที่จะจัดซื้อเพิ่มเติม

ในปี ค.ศ. 1965 เคอร์ คีฟเฟอร์³ (De Kieffer) ก็ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการใช้สื่อทัศนูปกรณ์ของอาจารย์ และพบปัญหาและอุปสรรคที่คล้ายคลึงกัน คือ

¹ Sherman, Mendel, "Report of the Study of the Audio Visual Programm of Chulalongkorn University", 1959.

² จิตรบรรจง สมครุฑ, "การสำรวจปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินงานของหน่วยสื่อทัศนศึกษาของโรงเรียนฝึกหัดครูและวิทยาลัยครูทั่วประเทศ", (ปริญญานิพนธ์ การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2511).

³ De Dieffer, Robert E., Audio-Visual Instruction, (New York : The Center for Applied Research in Education, Inc., 1965).

อาจารย์ขาดความรู้และความชำนาญในการใช้และการผลิตสื่อทัศนูปกรณ์ ขาดแคลนเงินในการจัดซื้อ และขาดห้องเรียนที่เหมาะสมกับการใช้สื่อทัศนูปกรณ์

จากรายงานการวิจัยและผลงานการวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นว่า เหตุที่การเรียนการสอนไม่มีประสิทธิภาพ โดยเฉพาะในส่วนที่เกี่ยวกับบทบาทและคุณภาพของผู้สอนที่เป็นปัญหา เคนซัดส่วนหนึ่งคือ การนำสื่อทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีมาช่วยปรับปรุงคุณภาพของการสอน ซึ่งประสบกับปัญหาและอุปสรรคมากมาย จากผลงานการวิจัยที่พบคืออาจารย์ส่วนมากขาดความเข้าใจในการใช้และการผลิต รวมทั้งความไม่พร้อมของห้องเรียนและขาดการสนับสนุนอย่างจริงจังจากผู้บริหาร จึงเป็นเหตุให้อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่ได้นำสื่อทัศนูปกรณ์และเทคโนโลยีมาใช้ในการสอนอย่างจริงจัง ใช้แต่การสอนแบบบรรยายเป็นส่วนมาก ดังนั้นวิธีหนึ่งที่จะส่งเสริมคุณภาพของอาจารย์ในด้านการเรียนการสอนก็คือให้อาจารย์ได้เข้าประชุมอบรม ทั้งนี้เพื่อเพิ่มพูนความรู้ ทักษะ และปรับปรุงการสอนของอาจารย์ให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวกับการติดตามผลพฤติกรรมกรรมการสอน

งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการติดตามผลการปฏิบัติงานโดยทั่วไป ได้มีผู้สนใจศึกษาไว้มากมาย แต่งานวิจัยที่ติดตามผลการปฏิบัติงานในส่วนที่เกี่ยวกับการสอนนั้นมีเป็นจำนวนน้อย ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะติดตามผลในส่วนที่เกี่ยวกับพฤติกรรมกรรมการสอนนี้โดยตรง และได้รวบรวมรายงานและผลงานการวิจัยที่จะช่วยศึกษาค้นคว้าเป็นแนวทางไว้ดังนี้คือ

ในการติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ การศึกษา ตั้งแต่ปีการศึกษา 2509-2511 ในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคการศึกษา 5, 6, 7, 9, 10 และ 11 ปรากฏว่า ครูใหญ่มีความรู้สึกต่อการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จ ป.กศ. ในระดับค่อนข้างดี สิ่งที่ครูใหญ่เฝ้าหือขอเสนอแนะคือ ครูใหญ่ผู้สำเร็จ ป.กศ. มีความสามารถอย่างแท้จริงในการสอน และมีความสามารถในการทำและใช้อุปกรณ์การสอน

ตลอดจนใช้ทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์ในการสอนมากขึ้น¹

สำหรับในต่างประเทศ ได้มีผู้ทำการศึกษาไว้ดังนี้คือ เอลลี² (Ely) ได้ติดตามผลการผลิตครูระดับประถมศึกษาของมหาวิทยาลัยโคโรราโด โดยส่งแบบสอบถามไปยังผู้ที่สำเร็จการศึกษา และผู้บังคับบัญชาของบัณฑิตเหล่านั้น ผลปรากฏว่า การเรียนการสอนของมหาวิทยาลัย เน้นหนักในทาง เนื้อหาวิชามากกว่าวิธีการสอนและเทคนิคที่จะนำไปใช้ในการสอน ผู้สำเร็จการศึกษาต้องการให้มหาวิทยาลัยช่วยเหลือและปรับปรุงในเรื่องต่อไปนี้ คือ เพิ่มระยะเวลาการฝึกสอน และการสังเกตการสอนก่อนที่จะออกฝึกสอน มหาวิทยาลัยควรเพิ่มรายวิชาเกี่ยวกับการปรับปรุงวิธีการและเทคนิคการสอน

คาเคนเฮด³ (Cadenhead) ได้ศึกษาเพื่อติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จการศึกษาจากวิทยาลัยลาแกร็ง (Lagrange) ในระหว่างปี ค.ศ. 1958-1962 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะศึกษาปัญหาที่ครูเหล่านี้พบ และจะได้นำผลที่ได้ไปปรับปรุงหลักสูตรของวิทยาลัยต่อไป จากการศึกษาปรากฏว่า ครูมีความรู้ในเนื้อหาวิชาสามัญและวิชาชีพมากกว่าความสามารถในขบวนการของการสอน และปัญหาที่ครูเหล่านั้นพบคือ ปัญหาเฉพาะหน้า

¹อุไรวรรณ ัญจมะวัต, นิรมล ไกรคุณาศัย, วินัย กลิ่นหอม, สุพรรณ เพ็งชัย, และ ชอวบ สิ้นดวงศ์, "การติดตามผลการปฏิบัติงานของผู้สำเร็จประกาศนียบัตรวิชาการศึกษาตั้งแต่ปีการศึกษา 2509-2511 ในโรงเรียนประถมศึกษาในภาคการศึกษา 5,6,7, 9,10, และ 11", (ปริญญานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต วิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร, 2513-2514).

²Morgot Ely, "A Follow-up study of University of Colorado Graduates Prepared to Teach: in Elementary School", Dissertation Abstracts, 23 : 2022(October, 1962).

³Albert Kenneth Codenhead, " A Study of a Selected Group of Teacher Education Graduates from Lagrange College, with Implications for Teacher Education at Lagrange College," Dissertation Abstracts, 25 : 3989 (January, 1965).

ในขณะที่การสอน ในด้านประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ครูได้รับในขณะที่ศึกษาอยู่ในวิทยาลัย ผู้สำเร็จการศึกษาเห็นว่า มีประโยชน์มาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสบการณ์เกี่ยวกับการฝึกสอนและต้องการให้มีการประเมินผลของหลักสูตรของวิทยาลัยเสียใหม่ โดยเน้นในด้านการจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการสอนให้มากขึ้น

จากผลงานการศึกษาดังกล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า ผู้สำเร็จการศึกษาส่วนมากมีปัญหาเกี่ยวกับการสอน และต้องการให้วิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัยจัดประสบการณ์ที่เกี่ยวกับการสอนให้มากขึ้น โดยเน้นหนักในเรื่องวิธีสอน

คุรุวิทยาลัยทรพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย